
Criticism and analysis of the machine translation of news websites from Persian into Arabic

Name: Omar Amin AbdulAbbas

Certificate and scientific specialization: ph.d, Persian language.

Work place: Baghdad university, collage of languages, department of
Persian language.

Email: omar.a@colang.uobaghdad.edu.iq

DOI: [10.31973/aj.v2i138.1256](https://doi.org/10.31973/aj.v2i138.1256)

Abstract

It is natural that after global convergence and the exchange of information and communication, the demand to translate ideas from one language to another will be greater and unprecedented, especially with regard to the work of international companies and governments, due to the essential role of translation.

We have learned about events in human history that led to an incorrect translation severing relations between countries, and in this case; The translation was not just a process of translating words, but rather transformed into a change in meaning and intent.

In recent years, the importance of machine translation has increased and its role expanded with the development of communication tools, as various institutions have realized the importance of communicating with people around the world through this type of translation, including international news sites.

International news sites, including Farsi-speaking, included automatic translation services from Persian to Arabic in their news, and despite the development of this type of translation, it was not without errors that required identifying and criticizing it in terms of translational criticism.

Given the increasing importance of translation criticism in the field of Persian and Arabic studies and the lack of topics that address this issue in study and application, we have assumed the responsibility of criticizing the automatic translation of news in Persian news sites according to specific criteria.

Therefore, in our research, we selected models of machine-translated news whose translation does not match the original text, and we performed translation criticism with analysis on them.

KEYWORDS : machine translation, Persian news websites, translation criticism.

نقد وتحليل الترجمة الآلية للمواقع الاخبارية من الفارسية الى العربية

م.د. عمر امين عبد العباس

جامعة بغداد - كلية اللغات - قسم اللغة الفارسية

omar.a@colang.uobaghdad.edu.iq

(مُلخَصُ البَحْث)

أصبح الطلب على الترجمة من لغة إلى أخرى كبيراً وبشكل غير مسبوق خاصة فيما يتعلق بعمل الشركات العالمية والحكومات وذلك للدور الاساس للترجمة وبسبب التقارب العالمي وتبادل المعلومات والاتصالات.

اطلعنا على أحداث في تاريخ البشرية ادت بها الترجمة غير الصحيحة الى قطع العلاقات بين البلدان، وفي هذه الحالة؛ لم تكن الترجمة مجرد عملية ترجمة للكلمات، وإنما تحولت الى تغيير في المعنى والنية.

وفي السنوات الأخيرة، ازدادت أهمية الترجمة الآلية واتسع دورها مع تطوير أدوات الاتصالات، حيث أدركت مؤسسات مختلفة أهمية التواصل مع الناس حول العالم من خلال هذا النوع من الترجمة، بما في ذلك المواقع الإخبارية الدولية.

تضمنت مواقع الأخبار الدولية، بما في ذلك الناطقة باللغة الفارسية خدمات الترجمة الآلية من الفارسية إلى العربية في أخبارها، وعلى الرغم من تطور هذا النوع من الترجمة، إلا أنها لم تخل من اخطاء تتطلب تحديدها ونقدها من باب النقد الترجمي.

ونظراً للأهمية المتزايدة لنقد الترجمة في مجال الدراسات الفارسية والعربية وقلة المواضيع التي تتطرق الى هذه المسألة في الدراسة والتطبيق، فقد تحملنا مسؤولية نقد الترجمة الآلية للأخبار في المواقع الخبرية الفارسية وفقاً لمعايير محددة.

لذلك قمنا في بحثنا الحالي باختيار نماذج من الاخبار المترجمة آلياً التي لا تتطابق ترجمتها مع النص الاصلي واجرينا عليها عملية النقد الترجمي مع التحليل.
الكلمات المفتاحية: الترجمة الآلية، المواقع الخبرية الفارسية، نقد الترجمة.

واکاوی ترجمه ی ماشینی تارنماهای خبری فارسی به عربی

چکیده

طبیعی است که پس از همگرایی کل دنیا با اشتراک و تبادل اطلاعات و ارتباطات، یک تقاضای مداوم و یک نیاز بی سابقه برای ترجمه ایده ها از یک زبان به زبان دیگر وجود خواهد داشت، زیرا ترجمه نقشی اساسی در عملکرد شرکت های بین المللی و دولت ها دارد. ما در تاریخ بشر حوادثی داشته ایم که روابط بین دو کشور به دلیل ترجمه نادرست قطع شده است. و در اینجا ؛ ترجمه به سادگی فرآیندی برای ترجمه کلمات نبود ، بلکه به استحاله معنا و قصد تبدیل شد.

در سالهای اخیر ، اهمیت ترجمه ماشینی افزایش یافته و نقش آن با توسعه وسایل ارتباطی گسترش یافته است. موسسات مختلفی به اهمیت برقراری ارتباط با مردم جهان از طریق این نوع ترجمه از جمله تارنماهای خبری بین المللی پی برده اند.

سایت های خبری بین المللی ، از جمله فارسی زبان ، در خبرهای خود خدمات ترجمه ماشینی از فارسی به عربی را گنجانده اند و علی رغم توسعه این نوع ترجمه ، بی عیب نیست که باید در چارچوب نقد ترجمه تشخیص داده و اصلاح شود.

با توجه به اهمیت روزافزون نقد ترجمه در زمینه مطالعات فارسی و عربی و کمبود ادبیات پرداختن به این مبحث در مطالعه و کاربرد، مسئولیت نقد ترجمه ماشینی اخبار در تارنماهای خبری فارسی زبان را با توجه به معیارهای خاص بر عهده گرفتیم.

در این پژوهش حاضر، نمونه هایی از اخبار ترجمه شده ماشینی را که ترجمه آنها با متن اصلی مطابقت ندارد؛ انتخاب کرده و نقد ترجمه را با تحلیل روی آنها انجام دادیم.

کلید واژه ها: ترجمه ماشینی، تارنماهای خبری فارسی زبان، نقد ترجمه.

مقدمه:

ترجمه زبانها به یکدیگر بیانگر نیازی از نیازمندیهای اصلی بشر است و بعضی اوقات به درجه ای از ضرورت و یک فریضه واجب ارتقا می یابد که می تواند به اشخاص و اقوام این توانایی را دهد تا از موانع زبانی به علت تفاوت زبانهایشان با یکدیگر ، گذر نمایند.

و بدون شک اختلاف زبانها حکمتی از حکمتهای پروردگار متعال و بزرگوار است ، و به خاطر نزدیکی و همگرایی قومیتها با یکدیگر مقوله ترجمه پدید آمد تا خدمت والایی به انسانها ارائه دهد.

ترجمه در مفهوم عام خود شاخه ای از زبان شناسی کاربردی، دانشی مستقل و رشته ای دانشگاهی است (حدادی، ۱۳۸۴: ۹).

اما "ترجمه در مفهوم خاص خود یعنی برگردان دقیق و طبیعی نوشته یا گفته ای از زبانی به زبان دیگر" (ناظمیان، ۱۳۹۲: ۱). ترجمه در لغت بر وزن (فَعْلَلَةٌ) مصدر رباعی مجرد از ماده «تَرَجَمَ يُتَرَجَمُ» به معنای برگردان کلام از زبانی به زبان دیگر است (معروف، ۱۳۹۱: ۵).

ترجمه به وسیله اصلی انتقال اطلاعات به همه مردم جهان تبدیل شده است و در سالهای اخیر رسانه ها با هدف آگاهی بخشیدن به اخبار و فعالیتهای رسانه ای خود، سایر زبانهای خارجی را به صفحات خود در اینترنت افزوده اند، در حالی که سایر تارنماهای خبری برای تسهیل دسترسی اطلاعات به خواننده، به ترجمه ماشینی اعتماد کرده اند.

ترجمه در طول تاریخ بشریت نقش مهمی در برقراری ارتباط بین مردم و ملت ها داشته است، اما این نقش ارتباطی به لطف فناوری اطلاعات و ارتباطات مدرن، که در از بین بردن فواصل بین مردم و کاهش دوره زمانی برای برقراری ارتباط با هم بسیار کمک کرد؛ به سرعت افق دید و گسترش یافت (مهدیوی، ۲۰۱۴: ۳).

برخی از صاحب نظران بر این باورند که در ترجمه، بین انسان و ماشین تفاوت چندانی وجود ندارد. آنان ضمن اقرار به مشکلات موجود در کار ماشین ترجمه و قبول عملکرد ضعیف آن نسبت به عملکرد مترجمان متخصص، اظهار می دارند که در آینده ماشین ترجمه از عملکردی بهتر برخوردار خواهد شد و در توجیه ادعای خود می گویند که در شرایط فعلی، رایانه ها در انجام امور محاسباتی و ریاضیات، نسبت به انسان از سرعت عمل بیشتری برخوردارند و به بیان دیگر انسان ابداً در این زمینه ها قادر نیست با ماشین رقابت کند (فلاحتی، نعمتی، ۱۳۸۳: ۱۰۲).

اما اگر به دقت نگاه کنیم، خواهیم دید که از ترجمه انسانی نمی توان چشم پوشی کرد، چون ترجمه ماشینی ترجمه صحیح صد در صد را نمی تواند بدهد؛ علاوه بر آن نمی تواند اشتباهاتی که در ترجمه متن اصلی می آید؛ تصحیح کند. بنابراین، مداخله انسان برای اصلاح ترجمه ضروری است.

ترجمه ماشینی از زبان مبدا به زبان مقصد، مانند ترجمه - به عنوان مثال - از فرانسوی به انگلیسی یا از انگلیسی به فارسی، وقتی صحبت از ترجمه ساده یا مستقیم می شود، مشکلات زیادی را ایجاد می کند، و هنگامی که صحبت از ترجمه غیرمستقیم است که اساساً عبارات همبسته را از یک زبان به زبان دیگر ترجمه می کند، شدت و پیچیدگی آن افزایش می یابد، و این همان چیزی است که ما سعی داریم در پژوهش حاضر ما روشن کنیم.

پیشینه پژوهش

در چارچوب ترجمه ماشینی وچالش های آن ، پژوهشهای صورت گرفته که در این پژوهش به برخی از مرتبطترین آنها اشاره می‌شود :

مقاله "مقایسه و بررسی برخی نظام های ترجمه ماشینی روسی و غربی" ، به کوشش علیرضا ولی پور صورت گرفته است. این مقاله عملکرد نظام های ترجمه ماشینی روسی و غربی باهم مقایسه شده و علل برتری و نقاط ضعف در آن مشخص شده است.

مقاله "ترجمه ماشینی زبان فارسی: راه کارها و موانع" ، به کوشش امیرشهاب شهابی و عبدالحسین صراف زاده صورت گرفته است. این مقاله خلاصه پژوهشهای انجام شده در زمینه پردازش زبان فارسی اعم از واکافت ساختارزی ، نحوی و معنایی نحوه بازنمایی معنای جملات و به کارگیری دانش بازنمایی شده، درک متن فارسی و ساختار دستور زبان فارسی و نیز نظریه گشتاری چامسکی در ساختار زبان فارسی و پژوهش هایی از قبیل گردآوری گردیده اند. در خاتمه ، راه حل مناسبی برای ترجمه ماشینی فارسی مورد بررسی قرار گرفته است.

مقاله "گونه‌شناسی چالش‌ها و جایگاه ترجمه ماشینی از عربی به فارسی" از علیرضا نظری و به این نتیجه دست یافته است که ترجمه ماشینی از زبانی چون عربی به زبانی همچون فارسی ، شاید از دشوارترین مراحل در تکامل یک ماشین ترجمه جهانی باشد.

مقاله "ابهام در ماشین ترجمه" به کوشش محمد رضا فلاحتی صورت گرفته است. پژوهشگر به بررسی گونه های مهم ابهام ها را در امر ترجمه ماشینی ایجاد نموده ، پرداخته و سپس پنج نوع مهم ابهام واژگانی با عناوینی ابهام های مقوله ای با ارائه مثالهایی از فارسی وانگلیسی مورد بررسی قرار گرفته است.

مقاله " مروری بر ترجمه ماشینی" به کوشش مسلم جوادی پور صورت گرفته است. این مقاله مروری بر معرفی ، تاریخچه ، مشکلات و موانع ، انواع روش ها و ارزیابی ترجمه ماشینی است.

مقاله "ترجمه ماشینی و ترجمه انسانی، در تکامل نه در تقابل" به کوشش طیبه موسوی میانگه بوده است. در این مقاله ، محقق به این نتیجه رسید که ترجمه ماشینی به ترجمه انسانی کمک می کند تا ترجمه ای متکامل برای خواننده یا ذینفعان ارائه دهد.

از آنجا که تا الان هیچ پژوهشی به نقد ترجمه ی ماشینی تارنماهای خبری فارسی به عربی پرداخته ؛ می توان گفت که این مقاله در نوع خود نو است.

۱. نگاهی بر ترجمه ماشینی

۱-۱ تاریخچه

تحقیقات در تعدادی از کشورها مانند آمریکا، انگلیس، اتحاد جماهیر شوروی، ژاپن، فرانسه و ایتالیا در دهه پنجاه قرن گذشته میلادی توسط گروه های کاری برای توسعه سیستم های ترجمه ماشینی آغاز شده است، و شاید دلیل این امر میل به دیدن اطلاعات علمی و فناوری از کشورهای رقیب باشد (طالبی، ۲۰۰۸: ۱۴).

تلاش هایی که برای شکستن رمزها در هنگام برقراری ارتباط بین ارتش در جبهه محور در دوره دهه پنجاه قرن گذشته پس از جنگ جهانی دوم اعتبار پیشرفت در این زمینه را به همراه داشته است، و سپس بودجه مالی محققان در این زمینه آغاز شد، زیرا آنها اولین برنامه ترجمه از زبان روسی به زبان انگلیسی را طراحی کردند (همان منبع قبلی).

سپس ترجمه ماشینی از ترجمه مستقیم به ترجمه مبتنی بر تجزیه و تحلیل قوانین دستور زبان در متن از زبان مبدأ و به کار بردن آن برای زبان مقصد تکامل یافت، به طوری که ترجمه ماشینی در نسل اول خود مرحله ای از ناامیدی و بی حالی را تجربه کرد. در آن موقع یکی از زبان شناسان معروف، گزارشی را در کمیسیون آلپاک در سال ۱۹۶۶ ارائه داد، مبنی بر اینکه این نوع نرم افزارهای رایانه ای هیچ آینده و چشم انداز دیگری ندارند.

تردیدی وجود ندارد که پیشرفتهای علمی، در حد بسیار زیادی، وابسته به ترجمه و انتشار اطلاعات از طریق آن است. در اوایل دهه هفتاد میلادی در مرکز ترجمه روسیه سالیانه حدود ۶ هزار صفحه مطلب ترجمه می شد و در اواخر دهه ۷۰ این رقم به ۱۰۰ هزار صفحه رسید که این تقاضا همچنان در حال افزایش است (ولی پور، ۱۳۸۶: ۱۰۶).

اولین تلاش کشورهای عربی برای تهیه برنامه ای برای ترجمه از انگلیسی به عربی از اوایل دهه ۱۹۷۰ بود. این برنامه آرزو داشت تا یک سیستم کاری مبتنی بر رویکرد ویرایش قبلی، یعنی ویرایش متن انگلیسی قبل از ترجمه خودکار به عربی، ایجاد کند. با توجه به هزینه های این ویرایش قبلی از نظر تلاش، پول و زمان، برنامه فوق الذکر مقبولیتی پیدا نکرد که آن را ترغیب کند همانطور که به نظر می رسید ادامه دهد.

ترجمه ماشینی در اواسط دهه نود به توسعه خود ادامه داد و به نسل سوم منتقل شد و محققان اهداف تعیین شده را تغییر داده و کاربران متخصص بیشتری را شناسایی کردند.

از جمله مهمترین تغییراتی که رخ داد کنار گذاشتن ترجمه متون متراکم ادبی یا فلسفی و ادغام انواع ترجمه ماشینی و گسترش حافظه ترجمه است.

دوران مدرن شاهد پیشرفت و توسعه در زمینه فناوری بوده است، زیرا دستگاه در بسیاری از زمینه های مختلف علمی، حتی در علوم انسانی و اجتماعی معرفی شده است. شاید سهم فناوری های مدرن در زمینه ترجمه یکی از اساسی ترین خواسته های زمان ما باشد، که عصر همگام شدن با دانش و انفجار آن است که برای غلبه بر دشواری هایی که در مسیر فرآیند ترجمه وجود دارد، نیاز به انتقال اطلاعات به زبان عربی دارد (الحمیدان، ۲۰۰۱: ۶).

اگرچه ترجمه ماشینی به شدت در سایت های مختلف حضور پیدا کرده و اخیراً برخی از متخصصان در این باره مطالبی را نوشته اند، اما هنوز مورد توجه متخصصان ترجمه و انتقادات و زبان شناسان قرار نگرفته است و تحقیقات بسیار کمی در مورد آن می خوانیم.

۲-۱ اهداف ترجمه ماشینی

ترجمه ماشینی دو هدف اصلی دارد:

۱. صرفه جویی در هزینه:

اتکا به عناصر انسانی در ترجمه، هزینه های بیشتری را در مقایسه با استفاده از دستگاه تحمیل می کند، بنابراین به نظر می رسد ترجمه ماشینی راه حلی برای این مسئله ارائه می دهد و ترجمه ماشینی در حال حاضر بسته به عواملی از جمله کیفیت متن و سطح تخصص، هزینه ترجمه را با نرخ بین ۲۰ تا ۴۰ درصد کاهش می دهد.

۲. صرفه جویی در وقت:

ترجمه ماشینی از نظر سرعت از ترجمه انسان پیشی می گیرد و از طریق روش ها و مکانیسم های مورد استفاده در ترجمه ماشینی، می توان زمان ترجمه را در مقایسه با عنصر انسانی بین ۲۵ تا ۵۰ درصد کاهش داد (همان منبع قبلی).

۲- روند ترجمه بین انسان و ماشین

گشودگی جهان، همپوشانی زبانهای آن و انفجار اطلاعات در عصر کنونی ما منجر به نیاز به توسل به ابزارهای نوین فنی به منظور تسریع در روند انتقال شد، که منجر به استفاده از رایانه در فرآیند ترجمه شده است. "با تمام تلاش های انجام شده، ترجمه ماشینی خالص، یعنی بدون دخالت انسان، از نظر دقت و قابلیت اطمینان در بسیاری از زمینه های دانش کم است" (طه، ۲۰۱۰: ۷۰۹).

علی رغم کیفیت نتایج ترجمه ماشینی متون فنی و اداری (گزارش های فنی ، یادداشت های اداری ...) با این حال، مترجم انسانی هنوز در هر آنچه مربوط به ترجمه متنهایی که زبان آنها با نوعی پیچیدگی مشخص می شود، مانند متون ادبی، مقدس و قانونی علاوه بر متون فنی بسیار تخصصی است، جایگزین ندارد.

به طور کلی، ترجمه ماشینی عبارت از فرایندی است که از طریق آن و با استفاده از دستگاه های الکترونیکی می توان ورودی را از زبانی ارایه کرد و خروجی را به زبان دیگر تحویل گرفت. از این رو، "هنگامی که ترجمه ماشینی روی گوشی های هوشمند در دسترس همگان قرار گرفت به دلیل مزایایی همچون رایگان بودن و سهولت دسترسی، مقبولیتی همگانی کسب نمود" (میرزائیان، ۱۳۹۹: ۳۹۴).

در حال حاضر، ترجمه ماشینی به طور گسترده به کار می رود اما هنوز هم نقش آن به عنوان ابزار یادگیری زبان تأیید نشده است، زیرا نگرانی هایی در خصوص کیفیت آن وجود دارد. هنوز تردید وجود دارد که آیا این نوع از ترجمه واقعاً می تواند کاری را که یک مترجم انسانی انجام می دهد، انجام دهد. در همین راستا، (ویلس) استدلال می کند که انسان می تواند ترجمه کند. کامپیوترها تنها به نظر می رسد که ترجمه می کنند، آنها «شبه ترجمه» " pseudo-translation" تولید می کنند. هرچند، اگر خروجی ترجمه ماشینی را با خروجی تولید شده در سال های گذشته مقایسه کنیم، تغییرات گسترده و بهبود ابعاد واژگانی و دستوری آن را مشاهده خواهیم کرد (لی، ۲۰۱۹: ۶۹۹).

اغلب، هدف از تحقیق و توسعه این نوع، «غلبه بر موانع زبانی» بیان شده است و تا حدود زیادی این هدف با بسیاری از سیستم های تولید متون با کیفیت اصلی برای صدها و شاید حتی هزاران زبان و سیستمهایی که مکالمه بین سخنرانانی را که زبان مشترک ندارند امکان پذیر می کند، محقق شده است.

با این حال، ترجمه انسان غالباً هدف بلندپروازانه تری دارد، تولید متونی که هنجارهای زبانی فرهنگ مقصد را برآورده می کنند و با دانش خوانندگان آن سازگار هستند. از این رو، برای تحقق به این هدف، ترجمه ماشینی به طور فزاینده ای در ترکیب با ویرایش بعدی توسط انسان به کار می رود (اوبرین و همکاران، ۲۰۱۴).

۳- تفاوت بین ترجمه انسانی و ماشینی

برخی مطالعات ادعا می کنند که در زمان حاضر، MT (ترجمه ماشینی) «تقریباً مشابه انسان» عمل کرده یا به حد متوسط ترجمه انسانی نزدیکتر شده است (وو، و همکاران، ۲۰۱۶: ۷۷).

اگرچه چنین ادعاهایی ممکن است به واسطه هیجان ناشی از پیشرفت‌های چشمگیر در MT مطرح شده باشند اما این سوال (دوباره) وجود دارد که چگونه ممکن است HT (ترجمه انسانی) با MT متفاوت باشد؟

برخی محققان اظهار کرده‌اند که MT هرگز به کیفیت یک مترجم انسانی حرفه‌ای نخواهد رسید. چراکه محدودیت‌ها فقط زمانی نیستند بلکه ذاتی کار ترجمه هستند. این قبیل استدلال‌ها به تفصیل در مقاله (ملبی و وارنر) بیان شده است و (گیمارسی و لاپالم) نیز هنوز آنها را معتبر می‌دانند.

از آنجا که MT می‌تواند ترجمه‌هایی مانند انسان را در حوزه‌های محدود تولید کند و به طور فزاینده‌ای در ابزارهای ترجمه به کمک رایانه گنجانده می‌شود، این محققان بیان کرده‌اند که این نوع از ترجمه چالشی برای ترجمه به شمار می‌رود.

اغلب پژوهش‌های انجام شده در این حوزه در ارتباط با نقش MT بر بهبود نوشته‌های دانش‌آموزان در زبان مقصد متمرکز شده است و به تاثیر این فناوری بر سایر جنبه‌های زبانی از قبیل درک مطلب کمتر توجه شده است. در همین راستا، میرزائیان (۱۳۹۹) در مطالعه خود با هدف بررسی تاثیر MT بر درک مطلب دانشجویان نشان داد که کیفیت MT در حال بهبود است و هم اکنون به آن درجه از کیفیت رسیده است که از آن بتوان به عنوان ابزاری در محیط‌های آموزشی استفاده نمود.

(کورا) در پژوهش خود با هدف بررسی تاثیر MT بر یادگیری زبان دوم نشان داد که MT می‌تواند آگاهی فراگیر از زبان مقصد را افزایش داده و در نتیجه به بهبود فرایند نوشتن و تقویت خروجی نهایی کمک کند. (آمارال و موررز) در مطالعه خود با هدف بررسی استفاده از یادگیری زبان هوشمند به کمک رایانه در آموزش و یادگیری زبان خارجی در زندگی واقعی نتیجه گرفتند که MT می‌تواند با افزایش دانش واژگانی و دستوری زبان‌آموزان، به آنان در امر فراگیری زبان کمک نماید.

(گارسیا و پنا) در مطالعه خود نشان دادند که برای بهبود مهارت‌های تجربی دانش‌آموزان باید مهارت‌های تعریف شده را به آنان آموزش داد و MT در این زمینه می‌تواند کمک زیادی ارائه کند. در این مطالعه نشان داده شد که MT می‌تواند برای فراگیران مبتدی زبان بسیار مفید باشد.

(برناردینی) نتیجه گرفت که استفاده از MT در کلاس‌های زبان، سازگاری زیادی با سلیق و نیازهای زبان‌آموزان دارد. این نوع استفاده از MT در کلاس درس به یادگیری داده‌محور مشهور است که برای زبان‌آموزان بسیار موثر است (وونگ و لی، ۲۰۱۶):

۱۸۷). در ضمن نشان داده شده است که MT در یادگیری واژگان توسط زبان‌آموزان کمک موثری ایفا می‌نماید (چن و همکاران، ۲۰۱۵: ۳۵).

(فرداسن) و بحری و مهدادی (۲۰۱۶) برای بهبود نوشته‌های دانشجویان، از MT در مقایسه سایر منابع نوشتاری مانند ابزارهای مرجع الکترونیکی استفاده کردند و به این نتیجه رسیده‌اند که MT در حوزه معادل‌یابی برای واژگان تخصصی بسیار موفق‌تر عمل کرده است.

ترجمه ماشینی می‌تواند توجه دانش‌آموزان را به خطاهای واژگانی و دستوری جلب نموده و به آنها اعتماد به نفس دهد تا خود بتوانند خطاها را شناسایی نموده و آنها را تصحیح نمایند. برای انجام این کار، دانش‌آموزان باید مهارت‌های اعتماد به نفس را به دست آورند و این مهارت‌ها توسط مدرسین تقویت شود (گارسیا و پنا، ۲۰۱۱: ۴۷۳).

همچنین، MT می‌تواند به آن دسته از زبان‌آموزانی که در یادگیری در کلاس مشکل داشته باشند، کمک کند. MT می‌تواند با ارائه بازخورد به زبان‌آموز، پیشنهادهاتی در خصوص واژگان و دستور ارایه نماید و به زبان‌آموز برای شناسایی و رفع اشتباهات در نوشتار خود کمک نماید. (کیفلر) معتقد است که MT امکان ویرایش مجدد به زبان‌آموز می‌دهد، و وی می‌تواند خروجی نوشتاری خود به زبان مقصد را تا حد زیادی بهبود بخشد. به رغم مزایای ذکر شده برای MT، برخی از معایب آن نیز در پژوهش‌ها گزارش شده است. کیفیت ترجمه ماشینی به شدت وابسته به موضوع متن، نوع متن، حجم آن و نیز زبان‌های مبدا و مقصد می‌باشد.

بعضی از پژوهش‌ها نشان داده است که ویرایش متن قبل از دادن به ترجمه نیز دارای مشکلات خاص خود است. علاوه بر این، اگر ورودی ضعیف باشد، ممکن است خروجی مملو از خطاهای دستوری و همچنین خطاهای واژگانی باشد. همچنین، برخی پژوهش‌ها نشان داده است که MT نمی‌تواند مشکلات دستوری زبان‌آموزان را حل کند.

۴- نقد ترجمه چیست ؟

نقد ترجمه از دو کلمه تشکیل می‌شود: ترجمه، به معنای فرایندی است که طی آن تمام عناصر زبانی و فرهنگی موجود در متن مبدا با بیشترین میزان صداقت و دقت به متن مقصد منتقل می‌شوند تا از متن اصلی خلاص شده و به آن برگرداند. نقد واژه‌ای است که معانی مختلفی دارد؛ اما ما فقط به ذکر برخی از آنها می‌پردازیم، نقد معمولاً به معنای نشان دادن نقص به کار می‌رود (البستانی، ۱۹۹۹: ۸۲۲).

نقد ترجمه یک فرآیند تحلیلی تطبیقی است که مبتنی بر دو متن است که باید بیان معنایی یکسان در زبان اصلی و زبان ترجمه شده به آن داشته باشد (الفوادی، ۲۰۱۳: ۳).

آنچه از آن به عنوان نقد ترجمه یاد می شود اغلب ارزیابی و ارزشیابی ترجمه است. منتقدان بیشتر اند سعی کرده اند درستی و نادرستی و کاستی ها و اضافات ترجمه ها را مورد بحث قرار دهند ، درحالی که ترجمه را می توان از دیدگاه های متفاوتی بررسی و نقد کرد (سجودی و دیگران، ۱۳۹۰: ۷۶).

مرحله نقد از سه مرحله عبور می کند: مرحله تفسیر ، به معنای روشن شدن معنای کلی ، مرحله تجزیه و تحلیل، به معنی روش بیان ایده ها و مرحله ارزیابی ، یعنی نشان دادن میزان موفقیت یا شکست (تقیه، ۲۰۱۵: ۲۰۲).

با این حال، روند انتقاد ترجمه به طور کامل پیچیده تر است. در اصل، این مستلزم است که منتقد ابتدا علاوه بر فرهنگ گسترده، از زبان اصلی کتاب و زبان عربی شناخت عمیق داشته باشد. ثانیاً ، تجربه غنی در تئوری و عمل ترجمه بدست آورده و در مرحله سوم، می توان بین قرائت خود به عنوان مترجم متن و قرائت پیشنهادی ترجمه مورد انتقاد، از هم جدا شد.

نقد ترجمه امروز، با ارزشی که در عمل ترجمه دارد ، یکی از پایه های علم ترجمه تلقی می شود که رسالت آن نه تنها با حذف اشتباهات مترجم و ضعف های زبانی ترجمه وی ، بلکه با اصلاح فعالیت ترجمه و گشودن فضای جدیدی برای ترجمه، آشکار می شود.

اصطلاح نقد ترجمه تعاریف مختلفی دارد که نمی توان همه آنها را به طور همزمان ذکر کرد و در مورد آنها بحث کرد و شاید دلیل فراوانی این تعاریف افزایش علاقه به تحقیقات در زمینه نقد ترجمه است.

بنابراین ، ما می فهمیم که نقد ترجمه یک فرایند هنجاری و ارزیابی است که هدف آن اصلاح سیر ترجمه ، نه کم کردن آن است.

۵- نقش منتقد ترجمه

منتقد یک شخص با تجربه و ماهر کاردان و با درایت کافی و فرهنگ در جامعه است، که می تواند حالتها یا آثار هنری تولید شده از سوی مبتکران به صورت صحیح و درستی تحلیل و شرح دهد (الزبیدی، ۲۰۱۴ : ۱).

منتقد ترجمه، تعهد مترجم را نسبت به ترجمه کامل و دقیق تمام موارد ذکر شده در متن اندازه گیری می کند. ما در اینجا در مورد ترجمه "کلمه به کلمه" صحبت نمی کنیم بلکه در مورد ترجمه با معادل های کلامی بدون حذف ، نادیده گرفتن ، کوتاه کردن یا اختصار صحبت می کنیم.

یک منتقد چندین ویژگی و صلاحیت دارد که همه یا بعضی از آنها باید داشته باشد، یعنی از جنبه های علمی و عملی آگاهی داشته باشد، علاوه بر این، او به هنر ترجمه علاقه مند است، جایی که باید با آن آشنا باشد. این ویژگی ها عبارتند از :

۱- به استعداد مطالعه و بررسی متن ترجمه شده، جایی که خطاهای احتمالی بلاغی، دستوری، معنایی یا سایر نقاط ضعف را پیدا می کند.

۲- منتقد مانند قاضی باید در موضوع بی طرف باشد و به دور از عشق و نفرت باشد.

۳- منتقد باید دارای قدرت استدلال، شواهد و توانایی ارائه پیشنهادات برای اقناع متخصصان و خبرگان باشد. نه فقط برای نشان دادن نقایص ترجمه، بلکه دیدن نکات منفی و مثبت در کنار هم (تقیه، ۲۰۱۵ : ۲۰۲).

برای اطمینان از ترجمه موفق از یک زبان به زبان دیگر، باید فضای زیبایی شناسی و فرهنگی زبان نو یعنی زبان مقصد را در نظر بگیریم.

برای منتقد ترجمه لازم است که اهداف و ابزارهای انتقادی خود را دقیقاً قبل از شروع کار خود تعریف کند ، زیرا وی ملزم به تجزیه و تحلیل متن ترجمه شده و ارزیابی یکپارچگی زبانی و سبکی آن در مقایسه با متن اصلی نیست، بلکه باید از روش دقیق برای ارائه نظرات و نتیجه گیری های خود به روشنی استفاده کند (عبود، ۱۹۹۹ : ۵).

وی باید به مترجم کمک کند تا شخصیت خود را نشان دهد و به خواننده کمک کند تا به درستی کار مترجم را به گونه ای درک کند که گویی اثر اصلی نویسنده است. کارهای او محدود به ارزیابی کلی از اثر ترجمه شده نیست، مانند ستایش اثر، توصیه به خواندن آن، یا تحقیر آن، هشدار نسبت به اتلاف وقت در خواندن آن، یا اشاره به برخی موارد نمادین مربوط به کیفیت یا صحت اثر ترجمه شده یا خیر.

هنر منتقد این نیست که اشتباهات مترجم را لیست کند، چرا که اشتباه در ترجمه کاملاً طبیعی به نظر می رسد، اگر قرار است نقد ما اشاره به اشتباهات باشد؛ باید دلایلی خود را از این نوع نقد بیان کنیم و خودمان را هم فکر و هم سو با مترجم ببینیم.

بنابراین ، کار منتقد ترجمه آسان نیست، زیرا وی مسئولیت تصحیح اشتباهات را بر عهده دارد و دقیق ترین ترجمه ای را که باید به آن اعتماد کرد به خواننده منتقل می کند.

۶- برجسته ترین منتقدان ترجمه

۱-۶ آنتوان برمن

آنتوان برمن یکی از مهمترین مترجمان و نظریه پردازان عصر ما است. به دلیل ترجمه ها، کتابها و مقالات متعدد خود، که روش مهمی در درک عمل ترجمه و نظارت

بر تحولات و انحرافات آن است و به نقد ترجمه هم پرداخته است. وی تاثیر زیادی بر نقد و مطالعات ترجمه دارد.

وی تأثیرگذارترین نویسندگان در این زمینه بود، همانطور که او ادعا کرد که روشهای مختلفی برای نقد ترجمه وجود دارد، بسیاری از تئوریهای ترجمه وجود دارد. به همین دلیل است که وی مدلهای خود را مسیر تحلیلی خواند، که می تواند با توجه به اهداف خاص هر تحلیلگر گنجانده شود و متناسب با انواع متن یکپارچه باشد. علاوه بر این، آنتوان برمن اصرار دارد که هر مترجمی ابتدا باید یک پروژه ترجمه را قبل از خود فرآیند ترجمه توسعه دهد^۱.

آنتوان برمن الگویی در تاریخ نقد ترجمه بود. ایده های او هنوز در تحقیقات دانشگاهی و کارهای انتقادی وجود دارد که متن های ترجمه شده را تقریبی می کند. برمن خواندن متن را یکی از اصول تعیین کننده معادل سازی در متن زبان مقصد دانست. چون خواندن متن اصلی ترجمه ها، سبک های نوشتن به زبان اصلی را آشکار کند. (کریمه ناصر وهمکار، ۲۰۲۰: ۳۴۹).

نقد ترجمه نزد برمن نوع جدیدی از نقد آثار ادبی است. وی در این راستا می گوید: "در میان انواع مختلف نقد آثار ادبی، نقدی نسبت به آثاری وجود دارد که ناشی از انتقال اثری از یک زبان به زبان دیگر است که آن را ترجمه ها می نامیم" (بوخال، ۲۰۱۷: ۳۴۹).

برمن، تاریخ اصطلاح نقد را از آغاز عصرهای روشنگری مرور می کند، و تأکید می کند که این اساساً یک عمل منفی که فقط به دنبال اشتباه است. و او با این مفهوم مخالف است و می گوید: "نقد در اصل مثبت است" (همان منبع).

نقد ترجمه برای نظریه ترجمه ضروری است، زیرا با یافته ها و قضاوت های خود آن را افزایش می دهد و آن را به سمت افق های جدید هدایت می کند. در اینجا برمن می گوید: "نقد از رویه ها و تکنیک های مورد استفاده مترجم راضی نیست، بلکه به دنبال تعریف و شناسایی مشکلاتی است که فرآیند ترجمه از آن رنج می برد، تا راه حل های مناسب برای آنها پیدا کند" (بن برینیس، ۲۰۱۶: ۱۲۴).

پروژه مهم ایجاد شده توسط برمن برای بررسی حقیقت ترجمه و فن آوری آن، شکل عمل نقد ترجمه را تغییر داده است.

۲-۶ پیتر نیومارک

یکی از نظریه پردازان متخصص در زمینه نقد ترجمه است. در نظر نیومارک، نقد ترجمه، اصلی ترین حلقه اتصال میان نظریه ترجمه و عمل ترجمه است. وی معتقد است

که منتقد باید به عنوان محور اول نقد، حد اقل یک پارگراف درباره غرض و هدف متن اصلی بنگارد و به مواردی مانند قصد نویسنده، نوع مخاطبان، انواع مقوله های متنی و ویژگی های کلی زبانی اشاره کند (خویگانی، ۱۳۹۸: ۶۴).

نقد باید به مشکلات ترجمه بپردازد نه آنکه برای ترجمه درست یا بهتر، دستوری صادر شود. به این دلیل وی می گوید: "نقد ترجمه پیوند اساسی بین نظریه ترجمه و عمل آن است، و همچنین یکی از تمرینات سرگرم کننده و آموزشی است به خصوص اگر ترجمه شخص دیگری را نقد کنیم، حتی اگر خوب باشد زیرا متوجه خواهید شد که متن می شود به روشی دیگر ترجمه شد، و این بستگی به روش مورد نظر مترجم دارد" (حنیش، ۲۰۱۷: ۸).

نیومارک تعدادی معیار و اولویت برای تجزیه و تحلیل متن، مانند هدف متن، اهداف مترجم، کیفیت نوشتن متن و اقتدار آن، پیشنهاد می کند و سپس دو روش ترجمه را که برای هر متن مناسب است، پیشنهاد می کند.

یکم ترجمه ارتباطی، که در آن مترجم سعی می کند همان تأثیری را که اصل به خوانندگان زبان مبدا می دهد به خوانندگان زبان مقصد می رساند، و دوم ترجمه معنایی، مترجم سعی می کند، در محدودیت های دستوری و معنایی زبان مقصد، معنای دقیق متن نویسنده را مجدداً معرفی کند و مقایسه ای طولانی بین آنها داشته باشد^۲.

نیومارک پیشنهاد می کند که منتقد متن اصلی را با دقت مرور کند. وی می گوید: "درباره زندگی نویسنده و سایر آثار یا زمینه های کلی بحث نکنید، مگر اینکه در متن به آنها اشاره شود و ممکن است در درک آن به شما کمک کند" (حنیش، ۲۰۱۷: ۹).

ما از نظر نیومارک می فهمیم که نقد ترجمه یک فرآیند استاندارد است که از طریق آن می توان تمام نقایصی را که در نتیجه اعمال نظریه های ترجمه در متن های ترجمه شده مشاهده می شود، بررسی کرد. و این یک فرآیند ارزیابی است که هدف آن اصلاح روند عمل مترجم است.

رویکردهای نقد ترجمه ارائه شده توسط نیومارک و برمن مبنای صحیح و مطلوبی است که به منتقد در روند تأیید کیفیت ترجمه کمک می کند (همان منبع: ۲).

۷- نقد ترجمه ی نمونه های ترجمه شده

مسئله نقد ترجمه طبق معیارهای مشخص به اندازه کافی مورد تحقیق قرار نگرفته است، زیرا معیارهای نقد ترجمه در بین نظرات مترجمان همچنان متفاوت است بر اساس سبکی که در آن ساختن ملکه زبانی در زبان ترجمه شده و زبان مادری صورت گرفته

است. بنابراین، محققان باید معیارهای استاندارد را بیابند که هنگام بررسی صحت ترجمه اطمینان حاصل شود (الفوادی، ۲۰۱۵: ۲).

از این رو، دو معیار برای نقد ترجمه در متون خبری در تحقیقات فعلی ما انتخاب شده است؛ این دو معیار عبارتند از:

۱- مسائل دخل و تصرف.

۲- مسائل معنائشناختی.

۱-۷ مسائل دخل و تصرف

در این سطح، اضافات و کاستیهایی که توسط ترجمه ماشینی بر متن اصلی اعمال می شود، مورد نقد و بررسی قرار خواهد گرفت. نگارنده در این سطح، نه فقط برای اصلاح خطاها، بلکه برای بهبود بخشیدن ترجمه عربی سعی کرده است^۳.

هر گونه افزایش یا کاهش در متون اصلی منجر به سردرگمی خواننده می گردد و غیرقابل قبول به حساب می آید و زمینه نقد را فراهم می کند. همچنین در این معیار، ما به ترجمه تحت اللفظی کلمه می پردازیم، که بدون شک منجر به ترجمه ای می شود که انسجام و درک آن برای خواننده دشوار است.

۲-۷ نقد ترجمه

عبارت "به باور گوترش" نادیده گرفته و ترجمه نشده است. ترجمه باید به این طور باشد "بحسب گوترش" همانطور که در زبان رسانه ای شناخته شده است.

همچنین کلمه "داعش" به "العصرية" برگردانده شده است، و این در اصل متن موجود نیست و در زبان عربی مفهومی ندارد.

... DW فارسی ۷ تموز الساعة ۴:۴۲ م • DW

آنتونیو گوترش نسبت به گسترش فعالیت‌های تروریستی و تجدید سازمان گروه‌های افراط‌گرا هشدار داده است. به باور گوترش، داعش، القاعده و گروه‌های نژادپرست می‌توانند از شرایط ناشی از شیوع کرونا به سود خود بهره‌گیری کنند.

حذر انطونيو غوتيريس من توسيع الانشطة الارهابية وتجديد تنظيم الجماعات المتطرفة. يمكن للجماعة والعصريه والقاعدة والجماعات العنصرية الاستفادة من الازواج بسبب انتشار فيروس كورونا لصالحها.

تقييم هذه الترجمة

...

Euronews Persian

أمس الساعة ۶:۲۴ م

على علاوي، وزير دارایی عراق پیش تر با اشاره به درآمدهای گمرکی یادآور شده بود کشورش باید سالانه معادل پنج میلیارد یورو از ناحیه تعرفه های وارداتی درآمد داشته باشد در حالیکه درآمد حاصل از این بخش تنها معادل ۷۵۰ میلیون یورو است.

علي علوي وزير مالية العراق كان قد ذكر سابقا بأنه يجب على بلاده تخصيص مليار يورو سنويا من منطقة الرسوم الجمركية المستوردة في حين ان الإيرادات من هذا القسم 750 مليون جنيه استرليني فقط.

تقييم هذه الترجمة

عبارت "با اشاره به درآمدهای گمرکی" در متن اصلی، به عربی ترجمه نشده است. این عبارت به عربی یعنی "اشاره الى الواردات الكمركية" است. همچنین ترجمه عبارت "کشورش باید سالانه معادل پنج میلیارد یورو از ناحیه تعرفه های وارداتی درآمد داشته باشد" با متن ترجمه شده مطابقت ندارد. ترجمه ماشینی به این صورت بوده است: " .. کشورش باید سالانه یک میلیارد یورو از ناحیه تعرفه های وارداتی اختصاص دهد" ! می بینیم که عبارت "پنج میلیارد یورو" ترجمه نشده و تفاوتی در ترجمه وجود دارد. نیز کلمه "یورو" به "جنيه استرليني" برگردانده شد! ، این ترجمه اشتباه است.

... ★

VOA Persian

المفضلة ۱۰ س

تقدیر مقام آمریکایی از پیشرفت ها برای پیشرفت در روند تولید واکسن کرونا در آمریکا

تقدیر رسمي امريكي للتقدم في عملية انتاج كورونا في الولايات المتحدة.

تقييم هذه الترجمة

اگر به متن عربی نگاهی بیندازیم، متوجه خواهیم شد که کلمه "واکسن" به عربی "لقاح" در متن اصلی ترجمه نشده است. در اینجا، ترجمه ماشینی ترجمه نامعلومی را مقایسه با متن اصلی ارائه داد و معنی را به متن منفی تغییر داد. ترجمه ماشینی به این صورت بود: "در روند تولید کرونا!" در حالی که اعلامیه تولید واکسن نه تولید کرونا بود.

...

DW فارسی

اس ۰

جمهوری خواهان ایالات متحده با توجه به ارزیابی‌ها در مورد اعمال نفوذ روسیه در انتخابات ریاست جمهوری ۲۰۱۶ آمریکا، قصد دارند در انتخابات این دوره از این مسئله جلوگیری کنند، آنهم از طریق تعیین ۱۰ میلیون دلار پاداش نقدی.

يخطط الجمهوريون في الولايات المتحدة لمنع هذه المشكلة في انتخاب الرئاسة الأمريكية لعام 2016، من خلال تحديد مكافآت نقدية بقيمة 10 مليون دولار.

ترجمه عربی مختصر است، و عبارت " با توجه به ارزیابی‌ها در مورد اعمال نفوذ روسیه " در متن اصلی حذف شده است. این عبارت به عربی "بحسب التقديرات حول النفوذ الروسي" می باشد. در اینجا، وقتی عبارت اساسی در متن زبان مبدأ به زبان مقصد ترجمه نشود، ترجمه ناقص به شمار خواهد رفت.

...

بي بي سي فارسي

ر ۲۲

شماری از فرهنگیان هرات به ثبت خوشنویسی و مینیاتور به عنوان میراث دیگر کشورها در یونسکو اعتراض کردند گفتگو با عبدالقادر رحیمی عضو انجمن حامیان میراث‌های فرهنگی هرات

احتج عدد من هيرات فرهنگين على تسجيل الكتابة الجيدة والمصغرة بوصفها تراث البلدان الاخرى في اليونسكو.

محادثة مع عبد القادر رحيمي عضو جمعية انصار التراث الثقافي هيرات

تقييم هذه الترجمة

می بینیم که عبارت "فرهنگیان هرات" به "هیرات فرهنگین" ترجمه شد اما معنای قابل فهم در زبان عربی نمی دهد. همچنین کلمه "خوشنویسی" به عربی یعنی "فن الخط"، به "الكتابة" یعنی "نوشتن" ترجمه شده است!.. بنابراین، صحیح ترین ترجمه سطر اول این است: "احتج عدد من مثقفي مدينة هرات على تسجيل فن الخط...".

...

Euronews Persian

تصور کنید که در جهان پسا کرونا، کاربرد تانک‌ها، کشتی‌ها و هواپیماها تغییر کند و به گلخانه‌هایی بزرگ و عالی تبدیل شوند که بتوان در آنجا صدها نوع گل و گیاه را پرورش داد.

تخیل في عالم باساکارونا ان استخدام الدبابات والسفن والطائرات سيتغير ويصبح كبير وكبير حيث يمكن زراعة مئات الزهور والنباتات.

تقييم هذه الترجمة

ترجمه ماشینی کلمه "پسا کرونا" تحت اللفظی و نادرست. باید به "بعد کورونا" ترجمه شود. علاوه بر آن عبارت "به گلخانه‌هایی بزرگ و عالی تبدیل شوند" ترجمه نشده است. ترجمه پیشنهادی این جمله: "بیم استبدالها بروضات ورود كبيرة و رائعة".

... ★

Euronews Persian

سرمایه‌گذار و استراتژیست شناخته شده آمریکایی پس از فروش سهام شرکت‌های هواپیمایی و خرید یک شرکت گازی، همچنان بر خرید سهام شرکت اپل برای غلبه بر ریسک اقتصادی شیوع ویروس کرونا تأکید دارد.

مستثمر امريكي معروف و استراتيجية بعد بيع مخزونات الخطوط الجوية وشراء شركة غاز، يواصل التاكيد على شراء اسهم شركة ابل للتغلب على المخاطر الاقتصادية لتفشي فيروس كورونا.

تقييم هذه الترجمة

کلمه "استراتژیست" در متن اصلی صفت، ولی در متن عربی به اسم ترجمه شده است. نیز کلمه "سهام" در متن اصلی به "مخزونات" یعنی به فارسی "ذخایر" ترجمه شده، اما معادل "سهام" در زبان عربی "اسهم" می باشد.

... ★

DW فارسی

یک نفتکش فرسوده در سواحل یمن بلاتکلیف رها شده است. سازمان ملل متحد درباره وقوع یک فاجعه زیست‌محیطی هشدار داده است. انفجار در این تانکریا غرق شدن آن، بحران بشردوستانه منطقه را هم وخیم‌تر می‌کند.

تم اطلاق نطف مهترئ على ساحل اليمن بلاتكليف. الامم المتحدة حذرت من كارثة بيئية. الانفجار في هذا الدبابة او غرقها سيزيد ازمة المنطقة الودية.

تقييم هذه الترجمة

در متن بالا، کلمه "تفتکش" به "نفظ" ترجمه شد، درحالیکه معنای آن به عربی "حامله نفظ" است، از این رو ترجمه نادرست.

کلمه "بلا تکلیف" در متن اصلی به طور تحت اللفظی و نامفهوم به عربی ترجمه شده است. در حالی که این کلمه به عربی "بصورة مجهولة" معنی می دهد. بنابراین ترجمه صحیح این است "تم اطلاق حامله نفظ مهترئة على سواحل اليمن بصورة مجهولة".

۳-۷ مسائل معاشناختی

در اینجا ما تغییراتی که توسط ترجمه ماشینی انجام شده یعنی تغییر معنای اصلی کلمه را در زبان مبدأ مورد نقد قرار می دهیم.

یکی از مسائل ترجمه که موجب انتخاب ناصحیح واژه در زبان مقصد می گردد، بی درک معنای آن در زبان مبدأ است. در اینجا ما در مورد "کلمه به کلمه" نپردازیم، بلکه درباره معادلات کلامی بحث می کنیم.

۴-۷ نقد ترجمه

...

DW فارسی

۰۹

هزاران نفر در اسرائیل در اعتراض به سیاست‌های کرونایی دولت نتانیاهو و آغاز موج دوم اپیدمی به خیابان‌ها آمدند. همزمان، قاضی دادگاه رسیدگی به اتهام فساد مالی نخست‌وزیر، ژانویه ۲۰۲۱ را موعد بررسی مدارک پرونده تعیین کرد.

الالاف من الناس في اسرائيل نزلوا الى الشوارع احتجاجا على مرور حكومة نتانياهو وبداية الموجة الثانية من الوباء. في نفس الوقت قاضي محكمة التعامل مع تهمة الفساد المالي لرئيس الوزراء حدد 2021 يناير لمراجعة وثائق القضية.

تقييم هذه الترجمة

اگر به متن عربی نگاه کنیم، خواهیم فهمید که کلمه "کرور" معنایی ندارد، در حالی که ترجمه عربی صحیح تر این است: "سیاسة مواجهة كورونا". نیز می بینیم که ترجمه "دادگاه رسیدگی" در متن عربی "محكمة التعامل" بود! و چنین اصطلاحی در زبان عربی وجود ندارد، اما اصطلاح صحیح تر "محكمة التحقيق" است.

...

DW فارسی

۴۷ د •

دنیا عبدالعزیز به حرفه مکانیک خودرو علاقه دارد. او موفق شده تا از شرکت بوش مدرک مربی‌گری دریافت کند. دنیا می‌گوید اوایل در آکادمی می‌گفتند که وظیفه زن آشپزی و در خانه ماندن است. اما وقتی عزم و عطش او را برای یادگیری دیدند، او را برای رسیدن به هدفش تشویق کردند.

Dw Arabic

دانيا عبد العزيز مهتم بمهنة ميكانيكا السيارات. تمكن من الحصول على درجة تدريب من شركة بوش. العالم يقول في الاكاديمية قالو من واجب النساء الطبخ والبقاء في البيت. لكن عندما راوا اصراره وعطشه للتعلم شجعوه على تحقيق هدفه.

Dw Arabic

تقييم هذه الترجمة

در متن عربی ، کلمه "العالم" را پیدا می کنیم که با متن اصلی مطابقت ندارد، این ترجمه تحت اللفظی است. دنیا اینجا اسم خاص است.

... ★

DW فارسی

۲۸۰ المفضلة د •

در درگیری‌های مرزی آذربایجان و ارمنستان تا بحال ۱۱ سرباز آذربایجانی و یک افسر ارتش کشته شدند. ارمنستان از کشته شدن دو افسر و زخمی شدن پنج سرباز خبر داده است. ایران و روسیه به دو کشور درگیر پیشنهاد میانجی‌گری کرده‌اند.

مقتل 11 اشتباكات على الحدود الاذربيجانية والارمنية في اذربيجان وضابط في الجيش. اعلنت ارمينيا عن وفاة شرطيين وجرح خمسة جنود. ايران وروسيا متورطين في اقتراح وسيط لبلدين.

تقييم هذه الترجمة

می بینیم که کلمه "سرباز" در متن اصلی به عربی ترجمه نشده است. و در عبارت دیگر متوجه می شویم که کلمه "متورطین" به ترجمه اضافه می شود و معنایی کاملاً مخالف و نادرست می دهد و در فارسی به معنای "دست اندرکاران" است!.

... ★

Radio Farda

۲۰ المفضلة س •

عكس روز - خانواده سلطنتی اسپانیا در مراسم رسمی یادبود ۲۸۴۰۰ قربانی کووید۱۹؛ به ترتیب از سمت چپ: شاهدخت لئونور (ولیعهد)، شاه فیلیپ ششم، ملکه لیتیزیا و شاهدخت سوفیا؛ کاخ سلطنتی، مادرید، عکس از خبرگزاری فرانسه

صورة اليوم - العائلة المالكة الاسبانية في الحفل التذكري الرسمي ل 28400 ضحية 19 جنيه استرليني ؛ من اليسار: الاميرة ليونور (ولي العهد)، الملك فيليب السادس، الملكة لیتیزیا والاميرة صوفيا ؛ القصر الملكي، مدريد، صورة من وكالة الانباء الفرنسية

تقييم هذه الترجمة

کلمه "کووید" در متن اصلی به عبارت "جنیه استرلینی" ترجمه شده است که کاملا با معنای اصلی متفاوت است.

بی بی سی فارسی

۲ س

گله های بزرگ ملخ های بیابانی در مناطقی از آفریقای شرقی، آسیا و خاورمیانه ویرانی بار می آورند و محصولات کشاورزی، معیشت و مواد غذایی را تهدید می کنند. مشکل ملخ ها چیست و چرا هم اکنون تعداد آنها اینقدر زیاد شده است؟

قطيع كبيرة من الجراد الصحراوي في مناطق شرق افريقيا واسيا والشرق الاوسط تهدد الزراعة والمعيشة والمنتجات الغذائية. ما هي مشكلة الملكات ولماذا هم مرتفعون الان؟

تقييم هذه الترجمة

ترجمه آخرین سطر در متن فارسی "مشکل ملخ ها چیست ؟....." قابل درک نیست. "ملخ ها" به "الملكات" یعنی "شاهبانوان" ترجمه شده است! همچنین می بینیم کلمه "تعداد آنها" به عربی یعنی "أعدادها" ترجمه نشده است. ترجمه درست این است: "ماهی مشکل الجراد ولم اصبحت أعدادها كبيرة بهذا الحجم أيضا".

بی بی سی فارسی

۵۶ ر

شمار مرگ ناشی از ابتلا به کووید ۱۹ در مکزیک به بیش از ۳۰ هزار نفر رسیده است و این بیماری همچنان در آمریکای لاتین قربانی می گیرد.

وصل عدد الوفيات الناجمة عن كوفيد 19 في المكسيك الى اكثر من 30 شخص ويستمر التضحية بالمرض في امريكا اللاتينية.

تقييم هذه الترجمة

کلمه "هزار" در متن اصلی ترجمه نشده و خبر را منحرف کرده است. عبارت "۳۰ هزار نفر" به "۳۰ نفر" ترجمه شده است! عبارت دوم عربی "ويستمر التضحية بالمرض في امريكا اللاتينية" در همین متن نامفهوم بوده و به "قربانی دادن به بیماری در آمریکای لاتین ادامه دارد" ترجمه شد، و این با اصل مطابقت ندارد.

نتیجه گیری

در میان روشهای مختلف ترجمه موجود در جهان، ترجمه ماشینی را می توان سریعترین دانست. ولی اگرچه داده های ترجمه ماشینی در اینترنت وارد می شوند، اما نتایج کاملاً مثبتی را تضمین نمی کنند.

با پیشرفت تکنولوژیکی عظیم در جهان و در دسترس بودن برنامه های ترجمه ماشینی، لازم است که شخص به آنها متوسل شود تا بیشترین تعداد متن را در مدت زمان کوتاه ترجمه کند.

ترجمه ماشینی برای همه قابل دسترسی شده است. برای هر کسی که می خواهد ایده کلی متن متشکل از زبانی را که نمی داند، استفاده می شود. یعنی ترجمه رایانه عملکرد جدیدی پیدا کرده و به ابزاری برای درک و جمع آوری اطلاعاتی تبدیل شده است که انسان ها در بسیاری از موارد به آن متوسل می شوند.

شکی نیست که مترجمان حرفه ای از نظر اصطلاحات و ایجاد فرهنگ لغت و واژه نامه از ابزار ترجمه ماشینی نیز استفاده می کنند. این ابزارها معمولاً در ایستگاه های کاری مترجم و در سیستم های ترجمه ماشینی ادغام می شوند.

اما باید بپذیریم که وابستگی مترجم به دستگاه از توانایی وی در بررسی تعداد زیادی از اشتباهات موجود در ترجمه آن می کاهد و وی برخی را تصحیح می کند و قادر به مشاهده برخی دیگر نیست.

اگر ترجمه ماشینی از ترجمه انسانی برتر بود، شرکتها منحصراً به مترجمان ماشینی اعتماد می کردند. با این وجود، هنر ترجمه به جایگزینی متن زبان مبدأ با متن متناظر فقط در زبان مقصد بستگی ندارد، بلکه به توانایی ارائه معنای دقیق و معنایی کلمه ای است که انسان بیش از ترجمه ماشین درک می کند.

با این وجود، با وجود سرعت ترجمه ماشینی در ترجمه متون خواندنی و نوشتاری، خروجی آن کاملاً دقیق نیست. بنابراین، مترجمان متوسل به ترجمه ماشینی می شوند و سپس جملات را بازنویسی می کنند و آنها را اصلاح می کنند تا ترجمه دقیق تر شود و معانی را به درستی بیان کند.

علیرغم کیفیت نتایج ترجمه ماشینی متون فنی، اداری و علمی، مترجم انسانی هنوز در هر آنچه مربوط به ترجمه متونی است که زبان آنها با نوعی پیچیدگی مشخص می شود، مانند متون ادبی، مقدس، حقوقی و همچنین متون فنی بسیار تخصصی، جایگزین دیگری ندارد.

الهوامش

١. (ر.ك: (Berman's approach to translation criticism in a given example).
٢. (ر.ك: الترجمة: أنواع .. نظريات .. صعوبات <https://allissan.org/node/1234>).
٣. توصيه مي شود ترجمه ای پیشنهادی یا جایگزین برای ترجمه اشتباه توسط منتقد ارائه دهید تا خواننده از ترجمه صحیح مطلع شود.
٤. (ر.ك: فرهنگ نامه عمید).

المصادر والمراجع

المصادر الفارسية

- حدادی، محمود (١٣٨٤)، *مبانی ترجمه*، انتشارات رهنما، تهران.
- خوبگانی، محمد رحیمی. (١٣٩٨)، *بررسی ترجمه کهن خطبه شقشقیه - تصحیح عزیزالله جوینی - از منظر الگوی نقد ترجمه نیومارک (١٩٨٨)*، فصلنامه علمی - پژوهشی مطالعات ترجمه قرآن و حدیث، شماره ١٢، ١٣٩٨، ص ٦١-٩٨.
- سجودی، فرزانه و دیگران. (١٣٩٠)، *بررسی و نقد ترجمه بین زبانی و ترجمه بین نشانه ای "مرگ دستفروش" از دیدگاه نشانه شناسی انتقادی*، فصلنامه پژوهش های زبان و ادبیات تطبیقی، شماره ٤، ١٣٩٠، ص ٧٣-٨٨.
- فلاحی، محمدرضا. (١٣٨٣)، *انسان مترجم و ترجمه ماشینی: بررسی موردی مشکلات ماشین ترجمه انگلیسی به فارسی*، فصلنامه کتابداری و اطلاع رسانی، شماره ٢، ١٣٨٣، ص ١٠١-١٢٠.
- معروف، یحیی، (١٣٩١)، *فن ترجمه*، انتشارات سمت، تهران.
- میرزائی، وحیدرضا. (١٣٩٩)، *بررسی کیفیت ترجمه ماشینی متون انگلیسی به فارسی و میزان موفقیت آن در درک مطلب*، نشریه علمی فناوری آموزش، شماره ٢، ١٣٩٩، ص ٤٩٣-٤٠٤.
- ناظمیان، رضا. (١٣٩٢)، *فن ترجمه از عربی به فارسی*، انتشارات سمت، تهران.
- ولی پور، علیرضا. (١٣٨٦)، *بررسی بعد زبان شناختی ترجمه ماشینی و معرفی اجمالی علوم مرتبط با آن*، پژوهش زبانه های خارجی، شماره ٣٧، ١٣٨٦، ص ١٠٣-١٢٩.

المصادر العربية

- البستاني، فؤاد افرام. (١٩٩٩)، *منجد الطلاب*، دار المشرق، بيروت.
- بن برینیس، یاسمین. (٢٠١٦)، *نقد الترجمة العربية واقع او اوتوبيا*، مجلة المترجم، العدد ٣٢، ٢٠١٦، ص ١١٩-١٢٩.
- بن حمد الحميدان، عبد الله. (٢٠١٠)، *مقدمة في الترجمة الالية*، مكتبة العبيكان، الرياض.
- بوخال، ميلود. (٢٠١٧)، *نقد الترجمات عند انطون برمان*، مجلة افاق للعلوم، العدد ٨، ج ١، (٢٠١٧)، ص ٣٩٣-٤٠١.
- تقيه، محمد حسن. (٢٠١٥)، *نقد الترجمة معايير وموهلات ناقدتها (تاكيدا على اللغتين الفارسيه والعربيه)*، مجلة جوان، العدد ٣، ٢٠١٥، ص ٢٠١-٢١٢.
- حنيش، حسام الدين. (٢٠١٧)، *نحو مقارنة لنقد الترجمة الادبية (رسالة ماجستير)*، في تخصص (الترجمة)، جامعة وهران- الجزائر، ٢٠١٧، ص ٢٠.
- رحيم الفؤادي، (٢٠١٣)، *مقاييس النقد الترجمي ودورها في تطوير حركة الترجمة العالمية*، <https://www.academia.edu/34577426>، ٢٠٢٠/١١/١٣.
- طالبی، آمنه. (٢٠٠٨)، *اشكالية حدود الترجمة الالية: ترجمة نظام سيستران للمتلازمات اللفظية* (اطروحة دكتوراه)، في تخصص (الترجمة)، جامعة منتوري - الجزائر، ٢٠٠٨، ص ١٦.
- طه، لینا يوسف. (٢٠١٠)، *التفاعل والتعاون بين الانسان والآلة*، مجلة جامعة دمشق، العدد ١٥، ٢٠١٠، ص ٧٠٩-٧٢٥.
- عبود، عبده. (١٩٩٩)، *الادب المقارن مشكلات وافاق*، منشورات اتحاد الكتاب العرب، دمشق.
- محمود اسماعيل صالح. (٢٠٠٩)، *الحاسوب في خدمة الترجمة والمترجمين*، <https://slideplayer.com/slide/11776244>، ٢٠٢٠/١٠/٢١.
- مسعود، جبران. (١٩٨٤)، *معجم الرائد*، دار العلم للملايين، بيروت.
- مهديوي، عمر. (٢٠١٤)، *الهندسة اللغوية والترجمة الالية، المفهوم والوظيفة*، بحث مقدم في المؤتمر العربي الخامس للترجمة، المغرب، ٢٠١٤.

ناصر ، كريمة والزميل. (٢٠٢٠)، *مسار الفكر النقدي للترجمات الأدبية من رحاب النص الى فضاء المترجم، مجلة لغة – كلام، العدد ٤، ٢٠٢٠، ص ٩-٢٣.*

Foreign sources

- Amaral, L. A., & Meurers, D. (2011). On using intelligent computer-assisted language learning in real-life foreign language teaching and learning. *ReCALL*, 23(1), 4-24.
- Bernardini, S. (2016). Discovery learning in the language-for-translation classroom: corpora as learning aids. *Cadernos de Tradução*, 36(SPE), 14-35.
- Chen, M. H., Huang, S. T., Chang, J. S., & Liou, H. C. (2015). Developing a corpus-based paraphrase tool to improve EFL learners' writing skills. *Computer Assisted Language Learning*, 28(1), 22-40.
- Correa, M. (2014). Leaving the “peer” out of peer-editing: Online translators as a pedagogical tool in the Spanish as a second language classroom. *Latin American Journal of Content & Language Integrated Learning*, 7(1), 1-20
- Frodesen, J. (2007). Linguistic challenges of summary and paraphrase. In *Symposium on Academic Language Development*. San Francisco, CA.
- Garcia, I., & Pena, M. I. (2011). Machine translation-assisted language learning: writing for beginners. *Computer Assisted Language Learning*, 24(5), 471-487.
- Giammarresi, S., & Lapalme, G. (2016). Computer science and translation. *Border crossings: Translation studies and other disciplines*, 126, 205.
- Kliffer, M. D. (2008). Post-editing machine translation as an FSL exercise. *Porta Linguarum: revista internacional de didáctica de las lenguas extranjeras*, (9), 53-68.
- Lee, J. S. (2019). EFL students' views of willingness to communicate in the extramural digital context. *Computer Assisted Language Learning*, 32(7), 692-712.
- Nation, I. S. (2013). *Learning vocabulary in another language* Google eBook. Cambridge University Press.
- O'Brien, S., Balling, L. W., Carl, M., Simard, M., & Specia, L. (2014). *Post-editing of Machine Translation. Processes and Applications*. Newcastle-upon-Tyne: Cambridge Scholars Publishing.
- Shei, C. C. (2002b). Teaching MT through pre-editing: Three case studies. In *Proceedings of the 6th EAMT Workshop Teaching Machine Translation* (pp. 89-98).
- Wilss, W. (1996). *Knowledge and Skills in Translator Behavior*. Amsterdam: John Benjamins Publishing.
- Wong, T. S., & Lee, J. S. (2016). Corpus-based learning of Cantonese for Mandarin speakers. *ReCALL: the Journal of EUROCALL*, 28(2), 187.
- Wu, Y., Schuster, M., Chen, Z., Le, Q. V., Norouzi, M., Macherey, W., ... & Klingner, J. (2016). Google's neural machine translation system: Bridging the gap between human and machine translation. *arXiv preprint arXiv:1609.08144*.